

KVALITETSDEKLARATION

IT bland individer

Ämnesområde

Levnadsförhållanden

Statistikområde

Levnadsförhållanden

Produktkod

LE0108

Referenstid

2017

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Mål- och intressepopulation	3
1.2.2 Variabler	3
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	6
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	8
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
Publiceringen följer 2017 års publiceringsplan för Sveriges officiella statistik	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	9
5.1 Jämförbarhet över tid	9
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	9
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	10
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	10
F Historik	11
G Kontaktuppgifter	12

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Undersökningen ska belysa tillgång till och användning av informationsteknik (it) bland privatpersoner. Detta görs genom en urvalsundersökning riktad till privatpersoner.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Undersökningen avser att belysa användningen av informationsteknik bland Sveriges befolkning. Statistiken används av beslutfattare, både i Sverige och inom EU, för att följa och främja utvecklingen inom it-området.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Huvudanvändare är EU:s statistikbyrå Eurostat, Näringsdepartementet, Post- och telestyrelsen (PTS) samt Stiftelsen för Internetinfrastruktur (.se). Dessa nyttjar statistiken för att exempelvis följa upp utvecklingen inom it-området och för att kunna fatta väl avvägda beslut.

Även media, branschorganisationer, enskilda företag och allmänheten är användare av statistiken.

1.2 Statistikens innehåll

Målstorheter är tillgång till och användning av it. Statistiken redovisas som andel av populationen och faktiskt antal med en viss egenskap.

1.2.1 Mål- och intressepopulation

Målobjekten är individer i åldern 16–85 år. Intressepopulationen är individer som är folkbokförda i Sverige. Intressepopulationen bestäms utifrån Registret över Totalbefolkningen (RTB).

1.2.2 Variabler

Målvariabeln för undersökningen är befolkningens IT-användning. Detta undersöks genom att samla in data för ett antal observationsvariabler. Dessa observationsvariabler har delats upp i ett antal områden:

- tillgång till internet,
- datoranvändning, internetanvändning,
- mobil internetanvändning,
- e-förvaltning,
- e-handel,

- digital kompetens,
- IT och funktionshinder,
- ett antal bakgrundsvariabler om hushållet.

Samtliga observationsvariabler överensstämmer med mål- och intressevariabler.

1.2.3 Statistiska mått

Det som beräknas och redovisas i statistiken är antals- och andelsskattningar med tillhörande 95%-iga konfidensintervall för andelsskattningarna.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter:

- Åldersgrupp,
  - 16-24 år,
  - 25-34 år,
  - 35-44 år,
  - 45-54 år,
  - 55-64 år,
  - 65-74 år,
  - 75-85 år,
- Utbildningsnivå (SUN2000),
  - Förgymnasial utbildning,
  - Gymnasial utbildning,
  - Eftergymnasial utbildning,
- Sysselsättningsstatus,
  - Studerande,
  - Anställda/Egna företagare,
  - Arbetssökande,
  - Pensionärer och andra,
- familjetyp,
  - Hushåll utan barn,
  - Hushåll med barn,
  - Hushåll med en vuxen,
  - Hushåll med två vuxna,
- hushållsinkomst,
  - Under 25 000 kr,
  - 25 000 kr eller högre,
- Födelseland,
  - Inrikes födda
  - Utrikes födda
- Region
  - Stockholm,
  - Östra mellansverige,
  - Småland med öarna,
  - Sydsverige,
  - Västsverige,
  - Norra mellansverige,
  - Mellersta Norrland,
  - Övre Norrland.

Andelsskattningarna redovisas för varje ovan nämnd redovisningsgrupp även uppdelat efter kön.

1.2.5 Referenstider

Frågorna i undersökningen har olika referenstider.

- Under avsnittet *tillgång till teknisk utrustning* ombeds uppgiftslämnaren besvara frågor som avser situationen vid intervjutillfället, dvs. våren 2017.
- Under avsnitten *dator- respektive internetanvändning* besvaras frågor utifrån vad man gjort under den senaste 3-månadersperioden dvs. första kvartalet 2017.
- Under avsnittet *internetanvändning* besvaras frågor utifrån vad man har gjort under det senaste året, dvs april 2016 till mars 2017.
- Under avsnitten *e-förvaltning respektive e-handel* besvaras frågorna utifrån vad man gjort under den senaste 12-månadersperioden dvs. april 2016 till mars 2017.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Liksom all statistik är även resultaten i denna undersökning behäftad med osäkerhet. Dels påverkas statistiken av slumpmässig osäkerhet exempelvis:

- urvalsosäkerhet som beror på att endast ett urval av individerna har undersökts,
- osäkerhet genererad av bortfall, då svarsmängden är mindre än urvalsmängden, vilket beror på att svar saknas helt eller delvis från utvalda individer och
- mätfel som framför allt uppkommer på grund av att frågor och definitioner missuppfattas och att alltför grova uppskattningar lämnas.

Statistiken kan även påverkas systematisk, exempelvis:

- om många individer missuppfattar en fråga på samma sätt och
- om individer, som inte har en viss egenskap, uteblir med svar hela undersökningen eller på en specifik fråga.

Slumpmässig osäkerhet leder till att skattningarna blir mer osäkra medan systematiska fel ger upphov till skevhet i skattningarna. Dessa skevheter är ofta resurskrävande att kvantifiera.

Det finns frågor i enkäten gällande bakgrundsvariablerna om familjetyp och hushållsinkomst. De övriga bakgrundsvariablerna hämtas från register. Kön, ålder och födelseland hämtas från registret över totalbefolkningen. Utbildningsnivå hämtas från utbildningsregistret. Båda dessa register bedöms hålla hög kvalitet.

2.2 Osäkerhetskällor

Utöver ovan nämnda felkällor kan i enstaka fall misstolkning av svar ske vid intervjun, delvis vad gäller begrepp av mer teknisk karaktär som men även på grund av exempelvis bristande språklig förståelse. Vid önskemål från respondenternas sida har tolkhjälp erbjudits vid en överenskommen tidpunkt.

2.2.1 Urval

Undersökningen är en urvalsundersökning. Populationen hämtas från SCB:s register över totalbefolkningen. Urvalet för undersökningsåret 2017 drogs i mars 2017. Totalt omfattar urvalet 2900 individer.

Populationen stratifieras efter kön och ålder. Inom varje stratum dras ett systematiskt slumpmässigt urval. Urvalsosäkerhet som uppkommer i den här processen beror på att resultaten endast baseras på ett urval av individer. Denna osäkerhet redovisas i form av konfidensintervall i de tabeller som publiceras.

2.2.2 Ramtäckning

Problem med ramtäckning kan delas upp i övertäckning och undertäckning.

Övertäckning innebär att urvalet innehåller individer som ingår i rampopulationen men ej tillhör målpopulationen. Den observerade övertäckningen i urvalet består av 24 individer.

Undertäckning är allvarligare och innebär att individer i målpopulationen ej återfinns i urvalsramen.

I denna undersökning är effekten av täckningsfelet generellt sett liten då Registret över totalbefolkningen (RTB) används som urvalsram. RTB anses hålla god kvalitet. Undertäckning kan dock förekomma genom att individer som ej är folkbokförda i Sverige ändå kan bo i landet. Dessa individer ingår inte i rampopulationen.

2.2.3 Mätning

I årets undersökning har två olika introduktionsbrev skickats ut till de individer som förekom i urvalet. Mer om detta finns att läsa i SCBDOK.

Som stöd för telefonintervjuerna har telefonintervjuerna fått utbildning samt haft skriftliga intervjuarinstruktioner.

I undersökningar kan mätfel uppkomma genom att uppgiftslämnaren har missuppfattat frågan. En orsak till missuppfattningar är att språkbruket inom it-området är flytande och förändras över tiden. Utöver detta kan en systematisk över- eller underskattning ske för vissa frågor.

Eftersom två olika insamlingsmetoder tillämpas i undersökningen kan även mätfel uppstå ifall en frågas svar beror på vilken insamlingsmetod som används.

Svårigheter av dessa slag skall inte överdrivas och förekommer i alla undersökningar. Indikationer på vilka frågor som varit svåra att besvara har förts vidare från intervjuerna till ansvarig utredare. Därtill har mättekniker granskat mätinstrumenten.

Telefonintervjuerna valideras genom en enkätuppföljning. Detta görs som ett sätt att validera kvalitén i telefonintervjuerna och säkerställa att så kallade intervjuareffekter inte förekommer i större utsträckning samt att.

Intervjuareffekter innebär att enskilda intervjuare har ställt frågorna på ett

sådant sätt att respondenternas svar har påverkats och därmed genererat systematiska fel.

2.2.4 Bortfall

Svarsbortfall uppstår då värde hos en eller flera variabler inte kan samlas in. Objektsbortfall innebär att alla värden hos ett observationsobjekt saknas medan partiellt bortfall innebär att individen svarar på undersökningen men saknar värde på en eller flera variabler. Individer som har avbrutit en påbörjad intervju kategoriseras i denna undersökningsomgång som objektsbortfall.

Urvalet bestod av 2 900 personer, varav 24 individer inte existerade på angiven adress eller hade avlidit vid undersökningstillfället. Totalt svarade 1 351 personer, vilket ger en ovägd svarsfrekvens på 47,0 procent. 930 individer har inte gått att få kontakt med, 493 individer avböjde medverkan, 74 individer var förhindrade att delta och 28 individer avbröt en påbörjad intervju.

Undersökningen har därmed ett svarsbortfall på 53,0 procent vilket påverkar tillförlitligheten. Vid skattning av resultatet har antagits att bortfallet skulle ha betett sig på samma sätt som de som deltagit i undersökningen inom samma stratum, med avseende på fördelningen mellan olika svarsalternativ. Det har dock inte gjorts någon bortfallsanalys som kan belysa om bortfallet betett sig på samma sätt eller om det finns systematiska skillnader mellan de som deltog i undersökningen och de som valde att inte delta eller inte gick att nå fram till.

För att skatta relevanta andelar har hjälpinformation använts. Hjälpinformation används i syfte att försöka kompensera för den skevhet som förmodas uppstå till följd av bortfallsfelet men även för att försöka reducera den slumpmässiga osäkerheten som urvalsförfarandet medför.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsfel kan uppstå vid dataöverföring, beräkningar, granskning och liknande.

Telefonintervjuerna har gjorts med hjälp av datorstöd. Kontroller av uppgifternas rimlighet och konsistens finns inlagda i datorprogrammet och görs direkt vid intervjutillfället. Logiska kontroller görs i ett valideringsprogram som utvecklats av Eurostat. SCB och Eurostat gör även kompletterande kontroller.

Bearbetningsfelets inverkan på tillförlitligheten bedöms som liten jämfört med övriga felkällor.

2.2.6 Modellantaganden

För undersökningen IT bland individer 2017 används rak uppräknings inom strata. Antagandet som ligger till grund för bortfallsjusteringen är att individerna inom ett och samma stratum har samma svarsbenägenhet.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutgiltig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistiken publiceras cirka 6 månader efter det att insamlingen av enkät-svaren avslutats. Det totala arbetet med undersökningen pågår under hela kalenderåret 2017. Insamlingen påbörjas i april och avslutas i maj. Skattningar för dessa tas fram under hösten och statistiken redovisas i början av december 2017.

3.2 Frekvens

Undersökningen genomförs en gång per år.

3.3 Punktlighet

Publiceringen följer 2017 års publiceringsplan för Sveriges officiella statistik.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

It-användning bland individer har en egen produktsida på scb.se där statistiken publiceras.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Förutom statistiken som publiceras årligen kan SCB ta fram statistik på uppdragsbasis. Denna statistik är skräddarsydd för användare med specifika behov. Innan leverans röjandekontrolleras materialet så att enskilda personer inte röjs.

Forskare kan få tillgång till mikrodata-material genom för delar av data-materialet genom att vända sig till EU:s statistikorgan Eurostat.

4.3 Presentation

Statistiken publiceras i vissa fasta diagram på produktsidan, i Statistikdatabasen och i en Statistiknyhet på scb.se.

Dessutom redovisas statistiken i rapporten "Privatpersoners användning av datorer och internet 2017".

Resultat publiceras även på [Eurostas webbplats](#).

4.4 Dokumentation

Statistiken finns även dokumenterad i SCB:s dokumentationsmall SCBDOK och i Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus). Samtliga dokumentationer är tillgängliga på SCB:s webbplats.

Vidare finns dokumentation i de rapporter som lämnas till Eurostat (Quality report och Metadata).

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Jämförelser över tid ska göras med försiktighet. Vissa frågor förändrades mellan åren. Många variabler är samtidigt direkt jämförbara med tidigare års undersökningar. Dock ändras enkäten varje år eftersom nya frågor tillkommer och andra tas bort. I enstaka fall ändras frågeformuleringen något och resultaten blir därför inte helt jämförbara i dessa fall. Därtill gör den snabba utvecklingen på it-området att jämförelser ibland försvåras.

Även justeringar av insamlings- och urvalsförfarandet ställer till problem för jämförbarhet över tid. Den undersökta populationen har utökats och insamlingsmetoden har ändrats.

I 2017 års undersökning förtydligades frågeformuleringen på fråga D1c (skickat in ifyllda formulär till någon myndighet) genom tillägg av exempel. Detta gör att 2017 års skattningar för denna variabel inte är jämförbar med tidigare undersökningsomgångar.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Bortsett från den skevhet som fanns i urvalet för åldersgruppen 65-74 fram till och med 2006 samt utökningen av urvalet med åldersgruppen 75-85 2013 bedöms jämförbarheten mellan grupper god över tiden. Vad gäller införandet av kombinerad insamling så har det gett effekten att IT-användningen i de högre ålderskategorierna har ökat, vilket gör att jämförbarheten med tidigare undersökningsomgångar blir problematisk för just dessa ålderskategorier. Statistiken är i princip jämförbar med de övriga studier som genomförts av andra EU-länder. Det är dock stora skillnader mellan svarsfrekvenserna i dessa undersökningar och även vissa skillnader i täckning, metodik mm.

5.3 Sam användbarhet i övrigt

Identifikationen sparas inte varför samkörning med andra undersökningar inte är möjligt.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Den numeriska överensstämmelsen mellan redovisade totalsummor och grupper är allmänt god.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)).

För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs.

Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt personuppgiftslagen ([1998:204](#)).

C Bevarande och gallring

En kopia av all statistikredovisning i form av rapporter, böcker och statistiska meddelanden (SM) som getts ut som trycksak eller redovisats som pdf-dokument förvaras hos Kungliga biblioteket och levereras till Riksarkivet.

Enligt lagen om den officiella statistiken ska personuppgifter gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål. Regeringen eller Riksarkivet får dock före-skriva om undantag från denna skyldighet om det krävs av hänsyn till det nationella kulturarvet eller forskningens behov. Undersökningen gallrar samtliga personuppgifter.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet till denna statistik föreligger inte.

E EU-reglering och internationell rapportering

Undersökningen är EU-reglerad (enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EC) nr 808/2004 av den 21 april 2004).

Statistiken rapporteras årligen till Eurostat, EU:s statistikbyrå, samt till FN (ITU).

Inför varje undersökningsomgång utformar länderna och Eurostat (EU:s statistikbyrå) tillsammans de frågor och definitioner som ska ingå i årets undersökning.

F Historik

Sedan år 2000 genomförs en årlig undersökning om privatpersoners tillgång och användning av informationsteknik.

Under åren har insamlings- och urvalsförfarandet förändrats.

Fram till och med 2010 genomfördes undersökningen som ett tillägg till arbetskraftsundersökningarna (AKU). Undersökningen 2011 genomfördes dels som ett tillägg till AKU och dels som en fristående undersökning. Detta för att utvärdera möjligheten att genomföra hela undersökningen fristående, vilket också infördes från och med 2012.

Före 2007 bestod åldersgruppen 65-74 år nästan uteslutande av personer som fortfarande förvärvsarbetade. Detta innebar att denna grupp dels hade en betydligt större osäkerhet jämfört med andra åldersgrupper och dels en överskattning av antalet dator- och internetanvändare. Från och med undersökningsomgången 2008 rättades den tidigare skevheten i urvalet till genom att även inkludera pensionärer, osäkerheten har därmed minskat liksom den tidigare överskattningen.

Från och med 2013 års undersökningsomgång har urvalet utökats med åldersgruppen 75-85. Undersökningen speglar därmed populationen 16-85 år. Utökningen av urvalet påverkar jämförelserna över tid.

I 2016 års undersökning gjordes två förändringar. Då användes för första gången registeruppgifter för hushållets disponibla hushållsinkomster. Hushållets disponibla inkomster är därför inte jämförbara med 2015 och tidigare undersökningsomgångar. Vidare användes för första gången en kombinerad datainsamling med webbenkät och telefonintervjuer. Antagandet är att internetanvändningen inte skiljer sig åt mellan personer som svarat via webben och personer som lämnat sina svar i en telefonintervju. Detta antagande är eventuellt felaktigt, vilket innebär att jämförbarheten med föregående undersökningsomgångar kan ha påverkats negativt.

I 2017 års undersökning delades urvalet upp i två delar där den ena delen enbart skulle kontaktades via telefon, dock sändes ett erbjudande att svara via webb-enkät till de som ännu inte svarat dentill telefondelen av urvalet. Den andra delen undersöktes med kombinerad datainsamling enligt samma strategi som användes 2016. Motivet bakom denna uppdelning var att bättre kunna uttala sig om huruvida eventuella förändringar i estimaten beror på förändringen av insamlingsmetod eller på att de faktiska förhållandena hos målpopulationen har förändrats.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska Centralbyrån
Kontaktinformation	Jonas Valdringer
E-post	it-statistik@scb.se
Telefon	010-479 41 73